

igennem med en slap forbrugerbeskyttelse. Resultatet er, at på kort sigt kan man klare det, men det bliver afsløret; markedet truer med at bryde sammen, og samfundsökonomien lider skade.

Så vil jeg gerne knytte et par bemærkninger til spørgsmålet om den politiske forbruger. Der bliver talt meget om, hvorvidt den politiske forbruger er det rigtige udtryk, eller om man burde kalde det den bevidste forbruger eller den etiske forbruger. Det er efter min opfattelse ikke så væsentligt. Det væsentlige er at sige, at vi ser en forbrugeradfærd, som er eksploderet i de senere år, hvor mange forbrugere i deres daglige forbrugsvalg ikke alene tænker på at optimere deres egen nytte og tænke på sig selv, men anlægger bredere samfundsmæssige betragtninger og tager hensyn til miljø, etik, sociale forhold og i mange tilfælde til forholdene i den tredje verden og til arbejdsmiljøet. Det synes jeg er en utrolig glædelig udvikling, fordi det er udtryk for en mere ansvarlig og bevidst adfærd i det daglige.

Man kunne ligefrem sige, at der i virkeligheden er tale om, at mange forbrugere gør op med deres egen forbrugerrolle, fordi forbrugerrollen jos netop er karakteriseret ved i høj grad at være egen nytte og ikke andet. Her er der tale om, at man i virkeligheden anvender nogle bredere samfundsmæssige vinkler på sit forbrugsvalg og dermed opfører sig samfundsmæssigt ansvarligt, ikke bare, når man stemmer, og ikke bare, når man indgår i alle mulige demokratiske institutioner, men også, når man foretager sine daglige indkøb, og det er en glædelig udvikling.

Der bliver så diskuteret, om den politiske forbruger i virkeligheden kan løse alle de store spørgsmål, som vedkommende tager stilling til gennem sit fri forbrugsvalg, og det er jo indlysende, at vi selvfølgelig ikke kan overlade tingene til den politiske forbruger. Der er en lang række forhold, der gør, at man ikke kan sætte sin samfundsmæssige vilje og ønsker igennem alene via sit forbrugsvalg. Der er en lang række forhold, hvor det vil være umuligt af hensyn til økonomi osv. at løfte opgaven.

Men jeg synes, det er væsentligt at sige, at den politiske forbruger i virkeligheden er en hjælp og en støtte til de politiske kræfter, som i parlamentariske forsamlinger søger at finde løsninger på en lang række af vore miljømæssige etiske problemfelter. Det ville ikke have været muligt at få den lovgivning igennem om økologi, mærkning, støtte og omlægning, som vi har

fået, hvis der ikke samtidig var et markant ønske på markederne om at fremme den udvikling. Det er altså ikke et enten-eller; det er et både-og.

Det betyder også, at vi politisk har et ansvar for at række en hjælpende hånd og at ønske et samarbejde med den politiske forbruger om i fællesskab at løse nogle af de problemer, som det politiske forbrug er udtryk for, og som stadig flere mennesker føler at det er meget nødvendigt at gøre noget for.

Det er i virkeligheden, synes jeg, det mest glædelige ved debatten i dag og ved regeringens svar, at vi nu har fået sat samarbejdet mellem det politiske niveau og den politiske forbruger på dagsordenen og kan begynde at udvikle dette samarbejde til gensidig gavn for en mere effektiv politisk styring og samtidig en langt højere imødekommelse af de præferencer, som forbrugerne giver udtryk for på markedet.

Så skal jeg sige lidt om de enkelte elementer i regeringens udspil.

Først er der spørgsmålet om en styrkelse og en koordinering af informationerne til forbrugerne. Det er vi meget positive over for. Vi mener, at der er brug for at styrke informationerne til forbrugerne på en lang række nye områder, dels på de såkaldt politiske forbrugsområder, og dels på de nye markeder og det finansielle område og dér, hvor vi har fået et større internationalt islæt.

Vi synes, det er nogle gode overvejelser, som regeringen har gjort sig om, hvordan organisationen af en sådan styrket informationsindsats kunne finde sted, og det håber vi at kunne samle et flertal for at gennemføre i den kommende tid.

Vi er også på en del af strækningerne ret positive over for regeringens forslag, når det drejer sig om at styrke den lovgivning, som sikrer forbrugerbeskyttelsen. Der er mange rigtige tanker, og vi vil gerne indgå i et samarbejde om at realisere dem med de præciseringer, stramninger og tilføjelser, som der nu måtte være behov for.

Regeringen taler om bindende etiske retningslinjer. Ja, hvis de eksisterer, bør de i hvert fald være bindende, det er vi enige i, men jeg vil mene, at det også er vigtigt at gøre opmærksom på, at på en lang række områder bliver det formentlig nødvendigt med en egentlig lovgivning, fordi vi har så stor en udvikling i branchernes forhold til hinanden, en så uoverskuelig pris-sætning osv., at det kan være nødvendigt at lave en egentlig lovgivning på området.